

РОЗШИРЕННЯ ЗАМІСТЬ ПОГЛИБЛЕННЯ: ПОЛІТИКА УРАДУ НОВИХ ЛЕЙБОРИСТІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЩОДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Велика Британія, як один з провідних гравців міжнародної арени, постійний член Ради Безпеки ООН, член ядерного клубу й один з фінансових центрів світу завжди викликала неабиякий інтерес. Незалежна Україна має доволі потужну школу британістики. Проблематику зовнішньої політики Великої Британії досліджували М.Білоусов, В.Вербовський, А.Грубінко, В.Крушинський, В.Майко, С.Пик, Н.Яковенко, Л.Ямпольська. Однак проблематика політики уряду нових лейбористів щодо розширення Європейського Союзу видається вельми малодослідженою темою, і не менш актуальною, й вимагає ґрунтовної наукової розробки.

Велика Британія завжди займала особливу позицію з – поміж інших членів Європейського Союзу. Будучи активним противником федералізації ЄС, концентрації надмірних повноважень в руках наднаціональних інституцій, і, в такий спосіб, значного обмеження компетенції суверенних держав – членів ЄС, Велика Британія активно підтримує антифедералістські тенденції в європейській спільноті. А найбільш бажаного результату тут можна досягти шляхом розширення Європейського Союзу, оскільки прийняття нових членів до ЄС унеможливиловатиме його централізацію.

Отже, якщо принципом ЄС є поглиблення та розширення, то принципом Великої Британії у її відносинах з Спільнотою є розширення замість поглиблення. Причому, в цьому питанні позиція правлячої лейбористської партії цілком збігається з позицією їхніх попередників в уряді й конкурентів на виборах – консерваторів. Тому, з теоретичної точки зору, позиція Сполученого Королівства відносно розширення ЄС є доволі вигідною для України й може вселяти у нас певні надії. Розширення Європейського Союзу у 2004 та 2007рр. підтвердило на практиці теоретичні констукції.

Керуючись своїм традиційним підходом до європейської інтеграції та до процесу розширення Європейського Союзу, Велика Британія схвально сприйняла безпрецедентно широкомасштабне розширення Європейського Союзу навесні 2004р., внаслідок чого Європейська Спільнота поповнилася десятьма новими членами.

Однак не можна забувати й про те, що особлива позиція Великої Британії на теренах Європейського Союзу завжди була помітною завдяки жорсткому фінансовому прагматизму Великої Британії стосовно бюджету європейської спільноти. Не маючи наміру надто занурюватися до європейських інтеграційних процесів, Велика Британія доволі скептично ставиться до покладених на неї фінансових видатків в межах Європейського Союзу.

Не дивно тому, що часів свого головування у ЄС у 2005 р. Велика Британія запропонувала скоротити видатки новим державам – членам в такий спосіб, що десятка новопринятих у 2004 р. держав недоотримає до 14млрд. євро,

що їм вони були обіцяні напередодні приєднання до Європейського Союзу.

Наслідки розширення Європейського Союзу у 2004р. видалися для Великої Британії доволі суперечливими. З одного боку, спостерігався великий значний ріст трудової міграції до Великої Британії мешканців східноєвропейських держав, що зумовило економічне зростання і покрило дефіцит на ринку робочої сили. Однак масова міграція громадян новоприйнятих східноєвропейських держав до Великої Британії зумовила також значні проблеми у сфері охорони здоров'я, освіти та соціальних послуг.

В цілому ж за останні чотири роки до Великої Британії емігрували понад мільйон мешканців східноєвропейських держав – членів ЄС. Британським урядом були проваджені навіть спеціальні інструкції з переліком заборонених речей, що видаються кожному мігрантові на в'їзд до країни, оскільки деякі порушення, що є цілком нормальними у країнах Східної Європи, вважаються серйозними злочинами у Великій Британії.

Водночас, через надто високий рівень захворюваності на туберкульоз у державах Центрально – Східної Європи, Велика Британія висунула вимогу обстеження та пред'явлення емігрантами відповідної медичної довідки про відсутність захворювання. Натомість уряд Великої Британії значно розширив програму надання допомоги з боротьби з туберкульозом, зробивши основний акцент на Східній Європі.

Уряд Великої Британії хоча й передбачав масову міграцію трудівників до Туманного Альбіону, натомість не вжив жодних рішучих заходів з упередження цього, хоча мав вдосталь часу на те та й усі юридичні і політичні важелі для того. Можна сміливо прогнозувати, що у разі вступу України до Європейського Союзу почнеться новий виток виїзду з нашої держави кваліфікованих кадрів, активне полювання на яких вже почалося з запровадженням з боку ЄС “блакитних карток” [8].

Продовжуючи свою політику спротиву федералістським тенденціям на теренах Європейського Союзу, Велика Британія вітала новий виток розширення Європейського Союзу на Схід у 2007р., що передбачав входження до Європейської Спільноти двох нових членів – Республіки Болгарія та Румунії.

Слід зауважити, що розширення Європейського Союзу, особливо за рахунок східноєвропейських держав, що стали на шлях демократії після визволення з – під тоталітарно – комуністичного гніту, є край вигідним для Великої Британії не тільки з політичного боку крізь призму протистояння антифедералістським тенденціям у ЄС. Велика Британія має головні стратегічні пріоритети, на забезпечення яких є спрямованою її як зовнішня, так і внутрішня політика, і найбільш оптимальним шляхом забезпечення їх є міжнародна кооперація на засадах дружності та взаємовигідності. Основними завданнями для Великої Британії є:

- 1) боротьба з глобальним тероризмом та розповсюдженням зброї масового знищення;
- 2) боротьба з міжнародною злочинністю, в тому числі наркоторгівлею,

- торгівлею людьми та відмиванням грошей;
- 3) упередження та врегулювання конфліктів шляхом перебудови міцної системи міжнародного співробітництва;
 - 4) перебудова ефективного та глобально конкурентноздатного Європейського Союзу;
 - 5) підтримка британської економіки та безпеки шляхом просування відкритої глобальної економіки, науки та інновацій та гарантування стабільного постачання енергоресурсів;
 - 6) сприяння стійкому розвитку та зменшенню бідності шляхом просування принципів дотримання прав людини, демократії, ефективного управління та захисту навколишнього середовища;
 - 7) управління міграційними потоками та боротьба з нелегальною міграцією;
 - 8) надання високоякісної підтримки власникам британських паспортів за кордоном, особливо у кризових ситуаціях;
 - 9) забезпечення ефективного управління британськими заморськими територіями [7].

Таким чином, якщо включення до Європейського Союзу нового члена сприятиме просуванню та успішному вирішенню цих завдань, Велика Британія вітатиме входження такої держави до лав ЄС.

Врахувавши попередній досвід розширення ЄС та гостру внутрішньодержавну критику через надто відкриту міграційну політику, британський уряд ужорсточив в'їзд мігрантів на територію держави, мотивуючи це захистом від малокваліфікованої робочої сили та необхідністю боротьби з тероризмом.

Потрібно наголосити, що світова фінансова криза внесла своїх корективів до теми трудової міграції на європейських теренах. Через масове скорочення робочих місць чимало східноєвропейських гастарбайтерів стали змушеними вертати додому. Так, з осені 2008р. спостерігається доволі відчутний відтік трудових мігрантів з Великої Британії через втрату роботи ними. На більшість з них нічого особливо доброго на вітчизні не чекає, однак засобів лишатися в Туманному Альбіоні в них нема.

У цьому ракурсі наслідки світової фінансової кризи видаються вельми вибухонебезпечними і для України. Адже чи не сім мільйонів наших співвітчизників на сьогоднішній день з торбиною блукають по Європі у пошуках шматка хліба. Тому, враховуючи вищезазначене, можна цілком очікувати, що здійсниться нарешті рожева мрія нашого Президента – заробітчани нарешті почнуть масово вертати до своєї Батьківщини. От тільки наслідки цього будуть непередбачуваними, оскільки деякі аналітики прогнозують вже у 2009р. понад п'ять мільйонів безробітних в Україні.

Хоча, як навчали нас стародавні китайці, у кожному злі є часточка доброго. Адже через відтік українських нелегальних мігрантів з Європи відносини України з тамтешніми країнами значно потеплішають. Велика Британія, наприклад, послідовно заявляє, що готова до спрощення візового режиму з Україною лише в тому разі, якщо наша держава поверне до себе

нелегальних мігрантів з Великобританії.

Беручи до уваги головні критерії оцінки загального ступеня розвитку держави, зокрема валовий внутрішній продукт на душу населення, рівень корумпованості гілок влади, зрілість та розгалуженість демократичних інститутів, ступінь розвитку громадянського суспільства, загальну структуру економічного господарювання та рівень ринковості економіки тощо, можна зробити сміливий висновок, що Україна була більш достойним кандидатом на прийняття до Європейського Союзу у 2007р. При цьому стати членом ЄС з 1 січня 2007р., разом з Болгарією та Румунією, або ж замість них, нашої державі завадили як непрості внутрішньополітичні перипетії, так і головний камінь спотикання для України на її шляху до об'єднаної Європи - великі розміри України порівняно з новоприйнятими до ЄС державами, а також порівняно велика чисельність українського населення, і велика частка в ньому сільських жителів, що можуть стати бездонною діждкою для бюджету Європейського Союзу, враховуючи домінування у його видатках витрат на фінансування спільної сільськогосподарської політики Європейського Союзу.

Та все ж серед держав – членів ЄС превалює точка зору, що з розширенням ЄС – 2007 Європейський Союз наразі вичерпав свої можливості щодо розширення [9]. Тому прийняття до лав ЄС Балканських держав – Албанії і колишніх югославських республік не передбачається найближчими роками. Переговори з Туреччиною, за словами Ж. Барозо, керівника Єврокомісії, можуть тривати ще хоч десять чи п'ятнадцять років, а за словами німецького канцлера Ангели Меркель та її австрійського колеги Вольфганга Шлюсселя, деяким державам слід усвідомити, що вони не можуть розраховувати на членство в Євросоюзі і мусять активно шукати інші форми співробітництва з останнім.

1. Гетьманчук А., Кравченко В., Лазарева А., Сагайдачний І., Силіна Т., Сушко О. Скажи мені, хто твій друг... // Дзеркало тижня. № 51 (579), 30 грудня 2005 р. – С. 5-6. 2. Копійка В.В., Миронова М.А. Нові формати зближення України та ЄС в контексті розширення на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 57. Частина I (у двох частинах). К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2005. – 220 с. 3. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО: аналітичне дослідження. – К.: Інститут Євроатлантичного співробітництва, 2007. – 88 с. 4. Крушинський В. Ю. Британська Європа чи європейська Британія. Великобританія в європейських інтеграційних процесах : Монографія. – К.: Видавничо – поліграфічний центр “Київський університет”, 2003. – 214 с. 5. Крушинський В.Ю. Британсько-українські відносини з питань євроінтеграції // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 57. Частина I (у двох частинах). К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2005. – С. 103-111. 6. Яковенко Н. Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське

лідерство : Монографія. – К.: Наук. світ, 2003. – 227 с. 7. Великобритания // <http://opolitice.ru/grbr.html>. 8. Голубая мечта // Корреспондент, 4 августа 2007. С. 10. 9. Сотников Иван. Осторожно, двери закрываются! // <http://mezhru/digest/6183.html>. 10. Great Britain Supports Ukraine's European-Integration Aspirations // <http://www.ukraineinfo.us/news/news/050225-03.html>. 11. Great Britain to help Ukraine with funds for Chornobyl closure // <http://www.ukrweekly.com/Archive/2000/160002.shtml>. 12. President meets Prince Andrew // http://www.xitexsoftware.com/m1/en/outsourcing/ukrainian_outsourcing_news/president_meets_Prince_Andrew. 13. President Yushchenko visited the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland // <http://www.ukremb.org.uk/eng/news/index.html>

С. Пономарьов

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙ ПРОТИДІ ДИСКРИМІНАЦІЇ: ВИБІР АДЕКВАТНОЇ МОДЕЛІ ДЛЯ УКРАЇНИ

У 2008-2009 рр. дещо активізувалася діяльність українських законодавців в сфері укладання нових для українського правового поля типу законодавчих актів - законів про захист від дискримінації. Протягом цього періоду до Верховної Ради були подані такі проекти законів: Г. Москаля № 1325 від 11.01.2008 р. та О. Фельдмана №1395-1 від 23.01.2008 р. (в порядок денний не включені); не прийнятий проект Г. Герман №2281 від 27.03.2008 р. та прийнятий у першому читанні проект Т. Чорновола №2281-1 від 28.03.2008 р. та опосередковано релеватний проект закону О. Новікова №4076 від 18.02.2009 р. (вручений для ознайомлення (станом на 03.03.2009)). Хоча автор вважає за необхідне зауважити, що всі ці законопроекти є контекстно обмеженими, а відповідно й далекими від нормативної концепції антидискримінаційного закону в його тлумаченні основними європейськими інституціями, їх можна вважати першим кроком до створення базового холістичного закону про протидію дискримінацією, у якому будуть визначені як основні поняття, так і пророблений механізм реалізації положень такого закону.

Однак оскільки саме по собі антидискримінаційне законодавство проблему дискримінації вирішити не може з причини історичної систематичності дискримінаційних практик та природної обмеженості законодавства [2, с. 161-163; 7, с. 872], в контексті імплементації такого закону в Україні неодмінно виникне питання про інституційну основу забезпечення виконання норм та положень закону про заборону дискримінації, що обґрунтовує актуальність цієї проблеми. У цій статті робиться спроба проаналізувати європейські практики та тенденції в сфері організації інституційної основи, що забезпечує ефективне функціонування антидискримінаційного законодавства та політики, а також, на основі такого аналізу, випрацювати адекватну модель інституційного забезпечення та